

Cílem diplomové práce Lukáše Bozděcha bylo zpracování vývoje přirozené měny obyvatelstva obce Staňkov (respektive obyvatelstva dvou osad, které ho v 19. století tvořily) na základě matričních záznamů v letech 1827-1900 a komparace s vývojem v dalších vybraných lokalitách v Čechách v této době. Práce má charakter mikroanalytické historicko-demografické studie založené na excerpci původních dosud nezpracovaných dat, která rozšiřuje zatím nevelký počet těchto studií pro území Čech v 19. století. Z toho důvodu považují práci za přínosnou pro český demografický výzkum.

Lukáš Bozděch si téma práce vybral sám a samostatně ho zpracoval. Musel vynaložit značné úsilí už na pořízení dat, neboť to předpokládalo jejich výpis z příslušných matričních knih. Přepis je nutné pořizovat ručně - v tomto případě šlo o zhruba 5,6 tisíc záznamů o narozených, 3,8 tis. záznamů o zemřelých a 569 záznamů o sňatcích. K dokreslení třeba dodat, že část záznamů byla vedena německy a že se střídaly i typy písma, kterých matrikáři používali.

Předložená práce svým obsahem odpovídá typu prací, které je možno označit jako lokální monografie. Je založena na datech pro jednu lokalitu pro delší časové období, data jsou podrobena tradiční demografické analýze, která je ale omezena tím, že nejsou k dispozici data o věkové skladbě obyvatelstva. Pro tyto monografie je také obvyklé, že zpracování jednotlivých procesů nemusí být v časovém rozpětí zcela shodné, protože datová základna to nemusí umožňovat. To je i případ Bozděchovy práce, která obsahuje analýzu sňatečnosti zpracovanou pouze pro kratší časový úsek a jen za jednu ze studovaných osad. Výsledky práce tato okolnost ale významněji neovlivňuje.

Rozbor získaných dat je na standardní úrovni. Použité metody zpracování odpovídají charakteru získaných dat. Z toho důvodu se omezují v podstatě pouze na zjištění vývojových tendencí počtu sledovaných událostí v čase a na změny jejich struktury, případně na komparaci s vývojem v jiných lokalitách ve stejné době. Při analýze autor neopomenul komparaci s vývojem celostátním (srovnává s průměrem českých zemí). Vzhledem k tomu, že analyzuje data za obec, která se skládala ze dvou dlouhodobě odlišných částí - z městečka a z původně ryze venkovské osady - průběžně srovnává vývoj a struktury také za obě části obce. Pro širší srovnání vhodně zvolil obce Lochenice (východní Čechy) a Žitenice (severní Čechy), takže jsou patrné některé velmi podobné rysy vývoje všech těchto lokalit obydlených většinou obyvatelstvem čerpajícím obživu ze zemědělství.

Při analýze dat se autor nedopouští chyb, rovněž interpretace získaných výsledků odpovídá našim poznatkům. Z tohoto hlediska je velmi zajímavé potvrzení hypotézy, že v dvojjazyčném prostředí českých zemí mohl jazyk, kterým byly matriční záznamy pořizovány, odpovídat řeči, s níž osoba, které se záznam týkal (nebo někoho z její rodiny), s matrikářem komunikovala.

Zvolené metody rozboru považují za adekvátní kvalitě pramene a získané výsledky za průkazné. Diplomová práce je dobře strukturovaná, jednotlivé kapitoly mají logické členění. Škoda, že v práci zůstaly některé nepřesnosti, případně neobratnosti, např. neopravené překlepy, které někdy vyznívají až bizarně (migrační slad na str. 17); Srbova práce se jmenuje „1000 let obyvatelstva českých zemí“ (str. 12). Rovněž psaní velkých a malých písmen v hlavičkách tabulek není vždy korektní.

Práce byla předložena v pěkné grafické úpravě, má 66 stran textu. Obsahuje všechny požadované náležitosti. Autor prokázal, že se vyzná v dosavadní historicko-demografické literatuře týkající se vývoje obyvatelstva Čech v 19. století a že zvládl speciální metody

historické demografie; jeho práce přispěla k rozšíření našich znalostí vývoje obyvatelstva v Čechách v 19. století.

Podle mého názoru splňuje práce Lukáše Bozděcha „Vývoj obyvatelstva Staňkova v 19. století“ nároky kladené na diplomové práce a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 30. srpna 2012

Doc. RNDr. Ludmila Fialová, CSc.